GEMEENTE ENSCHEDE

Voorstel Gemeenteraad F

Onderwerp	Vaststellen geactualiseerde Bodembeheernota en bodemkwaliteitskaarten Vliegbasis Twenthe		
Portefeuillehouder	Marc Teutelink agendaletter (F)		
Organisatieonderdeel	Cluster Omgeving & Recht	Aangeboden aan Raad	6 december 2022
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2200076073

Wij stellen u voor te besluiten om:
1. De geactualiseerde Bodembeheernota en bodemkwaliteitskaart 2022 van de Voormalige Vliegbasis Twenthe vast te stellen voor de wettelijke periode van maximaal 10 jaar.
2. De Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen Bodembeheernota vast te stellen.

Inleiding en voorgeschiedenis
De huidige Bodembeheernota Vliegbasis Twenthe 2011- 2020 is door uw raad op 26 februari 2013 vastgesteld. De nota heeft een wettelijke geldigheidsduur van maximaal 10 jaar. Op 12 april 2021 heeft uw raad besloten om de Bodembeheernota eenmalig te verlengen tot uiterlijk 30 december 2022.
De Bodembeheernota loopt op 30 december 2022 af. Daarom is een nieuwe, geactualiseerde nota opgesteld. In een Bodembeheernota wordt gebiedsspecifiek beleid voor grondverzet binnen de in de nota aangegeven grenzen vastgesteld. Dat is in Nederland normaal voor gebieden met een bijzondere historie, waardoor de kwaliteit van de bodem anders is dan die van de omgeving. Het terrein was jarenlang in gebruik als vliegveld. Daardoor zijn er bodemverontreinigingen ontstaan die daarmee samenhangen.
Daarnaast is ook de bijbehorende bodemkwaliteitskaart vernieuwd. Een bodemkwaliteitskaart is een samenvatting van eerder uitgevoerde bodemonderzoeken binnen het gehele gebied. De bodemkwaliteitskaart van de voormalige vliegbasis sluit nu beter aan op de bodemkwaliteitskaart die voor de rest van Enschede geldt (opname gebiedsspecifiek beleid uit de nota bodembeheer Regio Twente in de Bodembeheernota).

De Bodembeheernota en bodemkwaliteitskaarten bevatten de kaders en voorwaarden om grond binnen het terrein van de voormalige vliegbasis Twenthe te kunnen verplaatsen. Dit geldt specifiek voor grond tot een maximale diepte van twee meter beneden maaiveld. Ten opzichte van het bestaande beleid is het geactualiseerde beleid vereenvoudigd. Zo zijn er nu meer onderzoeksgegevens bekend, waardoor we meer weten over de bodemkwaliteit binnen het gebied. Daarom kunnen wij nu meer grond binnen het gebied verplaatsen, zonder dat een bodemonderzoek nodig is en de bodemkwaliteit niet verslechtert. Een bodemonderzoek blijft wél nodig voor die delen waar op basis van de historie een verontreiniging in de grond verwacht wordt. Bij het verplaatsen van grond blijft een melding noodzakelijk. De Omgevingsdienst Twente kan dan toezicht houden of het verplaatsen van grond aan de vastgestelde regels voldoet. Dit is in wetgeving vastgelegd, namelijk in het Besluit bodemkwaliteit.

Voor alles wat niet geregeld is in de Bodembeheernota geldt automatisch het landelijke beleid.

Publieksvriendelijke samenvatting
Wij stellen de geactualiseerde Bodembeheernota en bodemkwaliteitskaart Voormalige Vliegbasis Twenthe 2022 vast. Het terrein was jarenlang in gebruik als vliegveld. Daardoor zijn er bodemverontreinigingen ontstaan die daarmee samenhangen. In de Bodembeheernota en bodemkwaliteitskaart staan de voorwaarden waaronder (verontreinigde) grond verplaatst kan worden binnen het terrein van de voormalige vliegbasis Twenthe om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. Dat zorgt ervoor dat grond die mogelijk verontreinigd is niet naar buiten het terrein verplaatst wordt. Ook zorgen de voorwaarden uit de Bodembeheernota ervoor dat de bodemkwaliteit binnen dit gebied niet verslechtert.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven
Met deze geactualiseerde Bodembeheernota worden de volgende doelstellingen bereikt:

- Het realiseren van een geschikte bodemkwaliteit voor de beoogde functies.
- De grond op het terrein van de vliegbasis blijft zoveel mogelijk op het terrein van de vliegbasis. Dit wordt ook wel het 'standstill principe' genoemd. In de Bodembeheernota is vastgelegd op welke wijze grond binnen het terrein mag worden verplaatst. Het is dus nadrukkelijk niet de bedoeling dat verontreinigde grond het gebied verlaat of binnenkomt, noch dat in het gebied een noodzaak bestaat of ontstaat waar een spoedige sanering noodzakelijk is. Dan is het wel noodzakelijk dat die situatie wordt beëindigd (of voorkomen). En dat kan wel een reden zijn om grond het gebied te laten verlaten. Hiermee wordt bewerkstelligd dat (verontreinigde) grond alleen onder gecontroleerde condities verplaatst kan worden.
- Het financieel mogelijk maken van de herinrichting van het terrein.

Argumenten
1.1 Actualisatie van de Bodembeheernota is verplicht om eigen beleid uit te kunnen blijven voeren.
Een Bodembeheernota heeft een wettelijke maximale geldigheidstermijn van 10 jaar. De huidige nota loopt op 30 december 2022 af.

1.2 Zonder (actuele) Bodembeheernota is gebiedsontwikkeling niet mogelijk
De Bodembeheernota maakt de realisatie van een geschikte bodemkwaliteit voor de beoogde functies mogelijk. De beoogde functies kunnen verschillend van aard zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het gebied van Natuur Netwerk Nederland (het NNN-gebied). Dit gebied ten zuiden van de start- en landingsbaan is een voorbeeld van een ontwikkeling (uit 2015) die zonder Bodembeheernota nooit gerealiseerd had kunnen worden. Het voormalige gebruik als militaire luchthaven heeft zijn sporen in het gebied nagelaten. Denk onder andere aan bodemverontreiniging en niet gesprongen explosieven. Het onder gecontroleerde condities verplaatsen van (verontreinigde) grond binnen de grenzen van het gebied is vanwege de geschiedenis van het terrein daarom wenselijk.

1.3 De Bodembeheernota voorziet nu ook in beleid rondom de stofgroep PFAS.
PFAS is een nieuwe stofgroep waar grond op wordt onderzocht. Dit is een wettelijke verplichting waar de oude Bodembeheernota nog niet in voorzag. In december 2021 is het Landelijk Handelingskader PFAS vastgesteld met daarin waarden voor het verplaatsen van grond. Het beleid in de geactualiseerde Bodembeheernota past binnen het landelijke kader.

1.4 De actuele Bodembeheernota voorkomt dat er veel geld betaald moet worden voor het afvoeren van grond naar locaties buiten het terrein van de voormalige vliegbasis.
In de Bodembeheernota is vastgelegd op welke wijze grond binnen het eigen gebied mag worden verplaatst.

Daarnaast beperkt de Bodembeheernota de afvoer van grond die immobiel verontreinigd is naar een verwerkingsbedrijf. Dit bespaart kosten. Alleen grond die onaanvaardbare risico's oplevert voor de mens of het milieu wordt van het terrein afgevoerd. Tegelijkertijd beperkt dit het aantal transportbewegingen van zware vrachtwagens met grond in de omgeving.

2.1 De ingediende zienswijze geeft geen aanleiding tot niet vaststelling
Er is een zienswijze ingediend met betrekking tot de Bodembeheernota. De zienswijze wordt in de Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen beoordeeld.
De zienswijze richt zich voor een belangrijk deel op de beoogde locatie van de spottershill. Het gebruik van de beoogde locatie als spottershill wordt echter niet geregeld in de Bodembeheernota. De Bodembeheernota regelt uitsluitend de voorwaarden die gesteld worden aan de kwaliteit van de grond waarmee de heuvel wordt opgebouwd (ongeacht de locatie van de spottershill).

Voor uw informatie: de locatie van de spottershill wordt geregeld in een ruimtelijk besluit: namelijk een bestemmingsplan of in een omgevingsvergunning (onderdeel projectafwijkingsbesluit: PAB). Nu de spottershill niet past in het geldende bestemmingsplan, is er een PAB verleend op 30 september 2021. Ook in die procedure (PAB) heeft de indiener van de zienswijze m.b.t. de Bodembeheernota een zienswijze ingediend en uiteindelijk beroep ingesteld. De beroepsprocedure loopt nog. En uiteindelijk zal daar een uitspraak worden gedaan over de rechtmatigheid van de beoogde locatie van de spottershill.

De zienswijze heeft er wel toe geleid dat de geactualiseerde Bodembeheernota op een aantal (kleine) tekstuele punten is aangepast. Deze aanpassingen zijn:

- De legenda bij tekening in par. 2.2 op pagina 7 van de Beeldkwaliteitskaart, dat als bijlage 5.1 bij de Bodembeheernota is aangehecht, wordt toegevoegd;

- Paragraaf 3.3.2 is gewijzigd in 3.4;
- Het woordje ‘zogenaamd’ in par. 3.4 wordt geschrapt.
- Niet afgemaakte zin in paragraaf 3.3 afgemaakt: ‘Voor zover de grond afkomstig is uit het Naastgelegen Plangebied’ is gewijzigd in ‘Voor zover de grond afkomstig is uit het Naastgelegen Plangebied kan de grond, mits die voldoet aan de eisen die gelden voor de zone waarin die wordt toegepast. De daarvoor geldende bodemkwaliteitseis kan als milieuhygiënische verklaring worden toegepast.’
- De toelichting op pagina 4 is aangevuld. De namen van de percelen die aan de geactualiseerde Bodembeheernota zijn toegevoegd zijn aangevuld met de kadastrale aanduiding. Hierdoor is het direct duidelijk welke percelen het betreft. De figuur op pagina 5 bleek onvoldoende leesbaar en is verwijderd. In plaats daarvan is een verwijzing opgenomen naar bijlage 1 van het rapport “Bodemkwaliteitskaart vm. Vliegbasis Twenthe 2022”, opgenomen in bijlage 5.1 van de geactualiseerde Bodembeheernota.

Risico’s

1.3.1 Als er nieuwe verontreinigende stoffen worden gevonden en daar nieuwe nationale regels voor gesteld, dan kan dat er toe leiden dat grond niet meer verplaatst mag worden

De gemeente Enschede heeft een werkprogramma bodem (door uw raad vastgesteld op 26 september 2022) waarin aandacht is voor nieuwe verontreinigende stoffen. Binnen dit programma vindt onderzoek plaats naar de mogelijke aanwezigheid van nieuwe verontreinigende stoffen in de bodem. PFAS is een voorbeeld van een stof waar de afgelopen jaren onderzoek naar is gedaan en nog steeds plaatsvindt. Voor deze stofgroep zijn nu waarden opgenomen in de Bodembeheernota. Voor nieuwe verontreinigende stoffen geldt dat in eerste instantie wordt aangesloten bij landelijk beleid. Het hanteren van gebiedsspecifiek beleid voor nieuwe verontreinigde stoffen kan alleen na vaststelling door uw raad.

1.4.1 Er is een risico dat niet alle grond binnen het terrein verplaatst kan worden

De bodembeheernota en bodemkwaliteitskaart is volgens de geldende richtlijnen opgesteld. Het kan voorkomen dat grond toch niet de juiste kwaliteit heeft. Alle verplaatsingen van grond binnen het terrein worden gemeld bij het bevoegd gezag (Omgevingsdienst Twente, namens de gemeente Enschede). De Omgevingsdienst Twente beoordeelt de meldingen actief. Waar nodig vindt door de Omgevingsdienst Twente toezicht en handhaving plaats of de verplaatsingen binnen het terrein voldoen aan de uitgangspunten uit de bodembeheernota.

Kosten en financiële dekking van het voorstel

Het vaststellen van de Bodembeheernota en bodemkwaliteitskaart Voormalige Vliegbasis Twenthe 2022 heeft geen financiële gevolgen voor de gemeente Enschede.

Afweging en alternatieven

Het alternatief is geen geldende Bodembeheernota en geen bodemkwaliteitskaart. Dan geldt automatisch het landelijke beleid. De kosten voor de ontwikkeling van het terrein zullen dan sterk toenemen. Er zullen dan extra kosten gemaakt worden voor het vervoeren en wegbrengen van grond naar locaties buiten de vliegbasis. Ook moet men dan meer bodemonderzoek uitvoeren om vast te stellen wat men met de grond kan en mag doen.

Participatie

Vanuit de stichting Lonnekerland en Lonnekerberg is een vertegenwoordiger op bezoek geweest in het stadskantoor. Natuur en Milieu Overijssel, Natuur en Milieu Enschede, Landschap Overijssel en Bureau Takkenkamp waren eveneens uitgenodigd, maar hebben zich of afgemeld of zijn niet gekomen. Deze partijen hebben vanuit de gemeente de stukken toegestuurd gekregen. Daarna zijn zij in de gelegenheid gesteld om met de Technology Base en de gemeente Enschede hierover in gesprek te gaan. Via het projectbureau Technology Base zijn ook de provincie Overijssel, VTE en de bewoners binnen het gebied op de hoogte gebracht. Het projectbureau Technology Base heeft hierop geen reacties ontvangen.

Communicatie

In overleg met het projectbureau Technology Base is een communicatietraject in gang gezet, zodat direct betrokkenen in kennis zijn gesteld van het geactualiseerde beleid. Aan de voorkant zijn ook de gemeente Dinkelland en de omgevingsdienst Twente betrokken. Een aantal percelen ligt in de gemeente Dinkelland. De omgevingsdienst Twente is belast met de behandeling van de meldingen en het houden van toezicht op het beleid dat in de bodembeheernota is vastgelegd.

De indieners van de zienswijze ontvangen de Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen en zullen geïnformeerd worden over de vervolgstappen en de mogelijkheid om in te spreken.

Interne communicatie
De stukken zijn afgestemd met deskundigen binnen de afdeling vergunnen, handhaven en uitvoering van projecten op het gebied van bodem. De omgevingsmanager vanuit de gemeente Enschede voor de Technology Base is ook betrokken.

Vervolg
Zodra de geactualiseerde Bodembeheernota van kracht wordt kan de Technology Base doorgaan met de ontwikkeling van het gebied. Zij hebben dan kaders hoe zij de grond binnen dit gebied kunnen verplaatsen. Publicatie van de stukken gebeurt via de websites van de gemeente Enschede en de Omgevingsdienst Twente. De bodemkwaliteitskaart wordt ook opgenomen via www.enschede.nl.ondergrond.

Bijlagen

Bodembeheernota en bodemkwaliteitskaart Voormalige Vliegbasis Twenthe
Nota samenvatting en beantwoording zienswijze
Raadsbesluit

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de loco-Secretaris,	**de Burgemeester,**
E.A. Smit	R.W. Bleker